

sanskrit
Degree II year
Alankaras

अलङ्कार शब्दस्य अर्थः
“अलङ्क्रयते अङ्गी अनेन” इति अल
शब्दस्य व्युत्पत्तिः।

भेदाः:- 1.शब्दालङ्कारः
2. अर्थालङ्कारः

यथाहारनूपुरादयःशरीरशोभातिशायिनः शरीर-
मुपकुर्वन्तः शरीरद्वार आत्मानं समलङ्कुर्वन्ति
तथैव

यमकानुप्रासोपमा रूपकादयः शब्दार्थरूप
काव्यशरीर

शोभातिशायिनः काव्यशरीरद्वारा काव्यात्मानं
रसादि

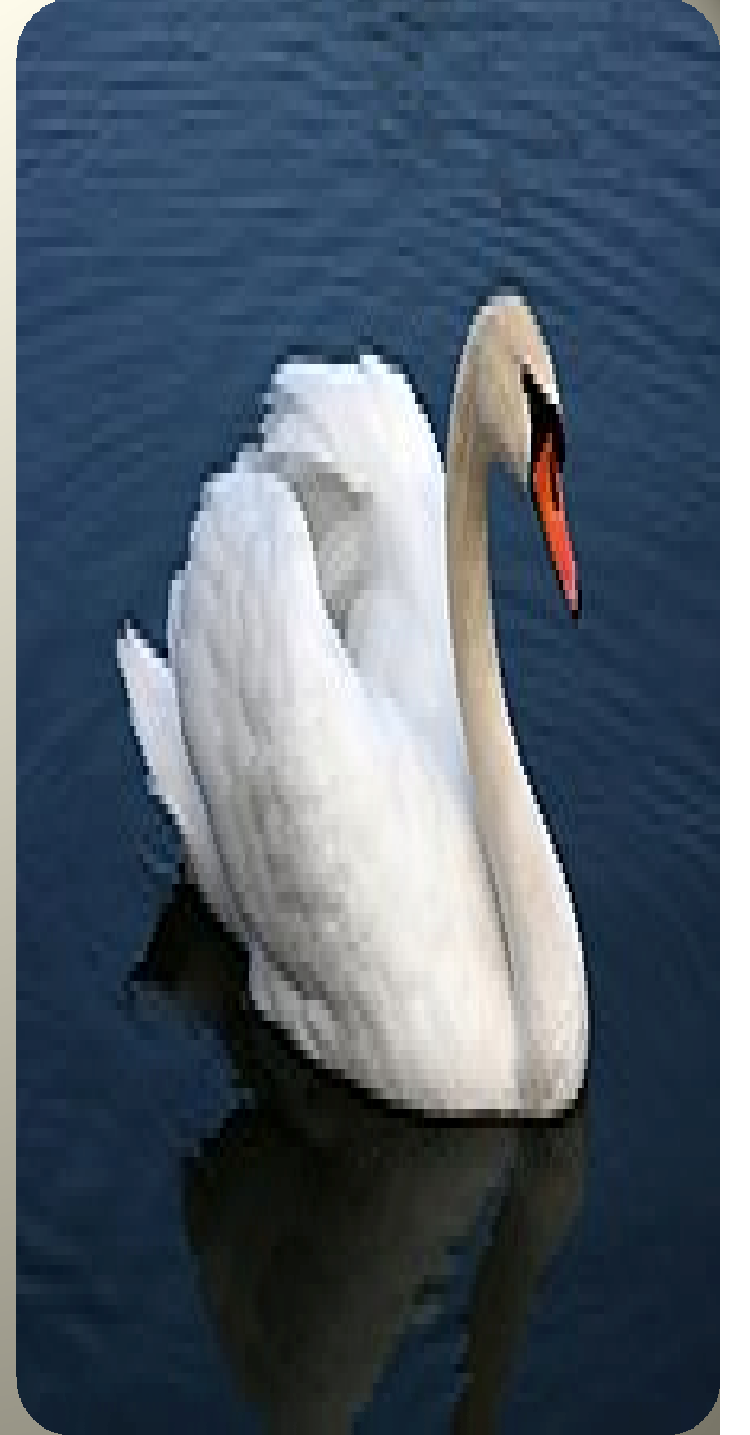
శబ్దార్థముల యొక్క కలయిక
కావ్యము. ఈ కావ్యము యొక్క
శరమునకు మరంత శోభ కలిగించేవి
అలంకారములు. ఏవిధంగా శరీరమునకు
ఆభరణములు అలంకారములో
అదేవిధముగా

కావ్యానికి శబ్దార్థములు శోభను ఇస్తాయి.

उपमालङ्कारः

उपमा यत्र सादृश्यं
लक्ष्मीरुल्लसतिद्वयोः ।
हंसीव कृष्ण ते कीर्तिः
स्वर्गङ्गामवगाहते ॥

- 1) पूर्णोपमा
- 2) लुप्तोपमा

ఉపమాలంకారము అలంకారములన్నింటికీ మూలము
ఇందు నాలుగు భాగములుంటాయి

1.ఉపమానము-మనము దేనితో పోలుస్తున్నామో అది

2.ఉపమేయముమనమువర్ణించదలచుకున్నవస్తువు

3. సాధారణ ధర్మము-ఈరెంటినీ పోల్చడానికి తగిన

సమానంశము

4.ఉపమావాచక శబ్దము-వలే ,లాగా,వంటి మొదలైన

అర్థం వచ్చే యథా, కైవ మొదలైన శబ్దములు.

లక్షణం: ఉపమాన ఉపమేయముల మధ్య పోలిక

ఉన్నట్లతే అది ఉపమాలంకారము.

ఉదా:-ఓకృష్ణా! నీకీర్తి హంస వలె ఆకాశ గంగ యందు

విహరించుచున్నది.

अनन्वयालङ्कारः
उपमानोपमेयत्वे यदेकस्यैव वस्तनः।
इन्दुरिन्दुरिव श्रीमान् नित्यादौ
तदन्वयः॥

లక్షణం: ఒకే వస్తువునకు ఉపమాన

ధర్మం, ఉపమేయ ధర్మం
రెండూ వర్ణింపబడితే అది

అనన్వయాలంకారం.

లక్ష్యం : చంద్రుడు చంద్రుని వలనే

కాంతిమంతుడు.

गगनं गगनाकारं सागरः सागरोपमः ।

रामरावणयोर्युद्धं राम रावणयोरिव ॥

अप्रस्तुतप्रशंसालङ्कारः
अप्रस्तुत प्रशंसा स्यात् सा यत्र प्रस्तुताश्रया
एकः कृतीशकुन्तेषुयोऽन्यंशक्रान्नयाचते ॥

లక్షణము:-అప్రస్తుత విషయమును చెప్పుటవలన
ప్రస్తుత విషయము తెలియబడుతుండో అది అప్రస్తుత

ప్రసంసాలంకారము

ఉదా:-'ఏ పక్షి ఐతే ఇంద్రుని తప్ప మరొకరిని
యాచించడో అది పక్షులలో ఉత్తమమైనది. ఇందు
చాతక పక్షి వర్షపు నీటిని తప్ప భూమి పైనున్న నీటిని
త్రాగదు.వర్షము ఇంద్రుని ఆధీనము అలాగే అభిమానం
గల యాచకుడు సరసన దాత వద్దకు మాత్రమే వెళ్లి
యాచిస్తాడు. అప్రస్తుత మైన చాతక పక్షి వృత్తాంతము
వలన ప్రస్తుతమైన యాచకుని వృత్తాంతము
తెలియబడుటచే ఇది అప్రస్తుత ప్రసంసాలంకారము

दीपकालङ्कारः

प्रस्तुताप्रस्तुतानांच तुल्यत्वे दीपकं मतम् ।
मेधाब्धाःसंधामिन्द्रबिभर्ति वसंधां भवान् ॥

లక్షణం :

ఉపమాన వాక్యానికి ఉపమేయ వాక్యానికి బింబ ప్రతిబింబ భావాన్ని వర్ణించినట్లైతే అది దృష్టాంతం అను పేరు గల అలంకారము.

లక్ష్యం :

రాజా! నువ్వే కీర్తిమంతుడవు. చంద్రుడే కాంతిమంతుడు. చంద్రుడు ఉన్నంత వరకు రాజు కీర్తిలో ప్రకాశించును అని భావము

उत्प्रेक्षालङ्कारः

उत्प्रेक्षोन्नीयते यत्र हेत्वादिनिहर्ति विना।
त्वन्मखश्रीकते ननं पदौर्वैरायते शशी ॥

उत्प्रेक्षा
वस्तु
हेतु
फल

भेदाः

- 1) उक्त 2) अनक्त
- 3) सिद्ध 4) असिद्ध
- 5) सिद्ध 6) असिद्ध